

Експериментальна перевірка технології соціально-педагогічної роботи з дезадаптованими першокласниками доводить її ефективність, а контрольні заміри рівня адаптованості першокласників до школи на початку і в середині навчального року – необхідність проведення соціальним педагогом даної роботи.

Список використаних джерел:

1. Алексєєнко Т. Ф. Соціальна педагогіка: словник-довідник. – Вінниця : Планер, 2009. – 542 с.
2. Гуткина Н.И. Психологическая готовность к школе. 4-е изд., перераб. и дополн. / Гуткина Н.И. – СПб.: Питер, 2004. – 208 с.
3. Лісовець С. Соціально-психологічні особливості адаптації першокласників до умов навчання в школі / С. Лісовець, В. Голуб // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. / Київ. міськ. пед. ун-т Бориса Грінченка, Ін-т проблем виховання АПН України. – Київ : [б. в.], 2008. Педагогіка. Психологія, № 9. – С. 124–129.
4. Лусканова Н.Г. Основные проявления и факторы школьной дезадаптации / Н.Г. Лусканова, И.О. Коробейников // Психология детей с нарушениями и отклонениями в развитии. – СПб.: Питер, 2001. – С. 153–167.
5. Петрюк І. М. Соціально-педагогічна робота з дезадаптованими підлітками у загальноосвітній школі [Електронний ресурс] : Вісник психології педагогіки / І. М. Петрюк – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>
6. Харченко С. Я., Краснова Н. П. Робота соціального педагога з дітьми девіантної поведінки. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 143 [1] с. – (серія «Соціальному педагогу»).

Отримано до друку 24.11.2015

УДК[37.015.3:613]-029:9

Сніжко А.О. °

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет психології, аспірантка кафедри педагогіки

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВАЛЕОЛОГІЇ

Проаналізовано історико-педагогічну спадщину валеологічної культури. Розглянуто фізичний, психологічний, соціокультурний розвиток і збереження здоров'я людини в умовах впливу на нього мінливих чинників зовнішнього і внутрішнього середовища в різні епохи та періоди людства.

Ключові слова: валеологія, здоровий спосіб життя, здоров'я, валеологічні знання, збереження власного здоров'я.

Проанализированы историко-педагогическое наследие валеологической культуры. Рассмотрены физический, психологический, социокультурный развитие и сохранение здоровья человека в условиях воздействия на него меняющихся факторов внешней и внутренней среды в разные эпохи и периоды человечества.

Ключевые слова: *валеология, здоровый образ жизни, здоровье, Валеологические знания, сохранения собственного здоровья.*

The analysis of historical and pedagogical legacy valeological culture. We consider the physical, psychological, social and cultural development and the preservation of human health in terms of exposure to it factors changing internal and external environment in different times and periods of humanity.

Keywords: *valueology, healthy lifestyle, health, valeological knowledge, maintaining their health.*

Актуальність. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України відбувається реформування освітньої галузі з метою модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців. Особливих змін вимагає підготовка соціальних педагогів, діяльність яких передбачає надання допомоги дітям різних вікових груп, сприяння гуманізації соціокультурного середовища, проведення превентивної діяльності у сфері здорового способу життя. Зазначена актуальність посилюється негативними наслідками практичної діяльності у довіллі, тенденціями щодо зростання захворюваності молоді, масовим поширення шкідливих звичок, знеціненням індивідуального й суспільного здоров'я, погіршення екологічної ситуації в Україні. За таких обставин вирішення проблеми формування валеологічної культури майбутніх соціальних педагогів має соціальне, педагогічне та професійне значення.

Актуальність розвитку здорового способу життя майбутніх соціальних педагогів, а також підлітків різних вікових груп підсилюється наявністю гострих проблем у системі вітчизняної освіти, зокрема зниження духовності, культури поведінки серед молоді, моральність, недостатня скоординованість педагогічних дій у системі виховання задля забезпечення єдності фізичного, морального, духовного розвитку. Погіршення стану навколишнього середовища, збільшення психологічного та інформаційного навантаження, недостатність повноцінного харчування, якісного медичного обслуговування є негативними чинниками, які перешкоджають гармонічному розвитку підростаючого покоління молоді, формування в них цінностей здорового способу життя. Для успішного розвитку валеологічної культури у майбутніх соціальних педагогів є актуальним вивчення генези розвитку валеології як науки у європейських країнах.

Аналіз наукових досліджень з проблеми. Проблема розвитку валеології знайшла певне розкриття в працях: Е.Казіна, М.Романцова, А.Горшкова, В.Скуміна - валеологія як теорія і практика збереження та зміцнення здоров'я індивіда. "Валеологія як результат валеологічної освіти та виховання - І.Брехман, Г. Кривошеєва, А. Маджуга, О. Маргієва.

Мета: проаналізувати наукову літературу, починаючи з первісного суспільства та закінчуючи сьогоденням, з'ясувати бачення тогочасних людей

на проблему збереження власного здоров'я, розкрити історичні аспекти розвитку валеології.

Поняття “валеологія”- це наука, в основі якої лежить здоров'я людини, що живе в складному і постійно мінливому світі, де він піддається впливу величезної кількості параметрів навколишнього біосоціального середовища, наука, яка дозволить людині через систему певного обсягу знань, умінь і навичок своєчасно проводити індивідуальну профілактику здоров'я, зберігати і зміцнювати загальний його потенціал.

Вперше термін “валеологія” був введений І.Брехманом у 1980р. Вчений зазначав, що валеологія (від лат. valeo – бути здоровим) - це наука побудована на основі профілактико-оздоровчій медицині, а також на різних методиках збереження та укріплення здоров'я. У 90-ті роки був повністю сформований термін валеології як наука про індивідуальне здоров'я людини, наука про генетичні і фізіологічні резерви організму, що забезпечують стійкість фізичного, біологічного, психологічного, соціокультурного розвитку і збереження здоров'я людини в умовах впливу на нього мінливих чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. На думку І. Брехмана, предметом валеології є здоров'я людини як категорія якості життя, обумовлена фізіологічними механізмами, умінням адаптуватися до умов середовища, здатність до самоорганізації, саморозвитку і самозбереження. Спільно з профілактичною медициною валеологія вносить свій внесок у вирішення однієї з глобальних проблем сучасності - збереження і зміцнення здоров'я людини [1].

Сам механізм збереження свого здоров'я був закладений ще в первісному суспільстві. Людина тих часів не була так свєбічно розвинена як зараз , вся її життєдіяльність була підпорядкована природі та боротьбі за виживання. Ось чому при вихованні молоді основна увага приділялася підготовці її до самостійного життя. Найстарші люди плем'я навчали переносити біль, виховували хоробрість та витривалість. Одним із яскравих прикладів був обряд “посвячення” . Юнаки демонстрували свої фізичні здібності. Первісні люди з покоління в покоління передавали свої знання. Для збереження свого здоров'я використовували лікарські рослини, застосовували водолікування і масаж, а також примітивну психотерапію у формі замовлянь. У первіснообщинному суспільстві виникали перші релігійні вірування:магія, тотемізм, анімізм та шатанізм – саме ці поняття формували у людей переконання у можливості впливу на природу та навколишнє середовище, а також людей за своїм бажанням: все це відбувалося шляхом застосування відповідних засобів та дій, зокрема заклинання, примови, замовляння, з часом з'явилися молитви. Це були перші кроки до усвідомлення людиною своєї сутності, ролі та самого себе, взаємозв'язків у навколишньому світі. Саме завдяки спостереженням за навколишнім середовищем, первісна людина поступово усвідомлювала позивні та негативні природні фактори, зокрема шкода від нечистої води неякісної їжі та інше. Ось чому Б.Петров вважає, що турбота про збереження власного здоров'я з'явилася раніше народної медицини, спрямованої на лікування хвороб.

Зокрема Демокрит вважав, що здоров'я потрібно просити не у богів молитвами, а раціонально поєднувати працю та відпочинок, фізичну та розумову працю спокій, та помірність у всьому [2]. Клавдій Гален - (постать античного світу) у своїх роботах з питань здоров'я систематизував і узагальнив знання древніх греків і римлян. Основною думкою якого було те, що кожен член суспільства може зберегти своє здоров'я, якщо буде дотримуватись здорового способу життя і не допускати шкідливих звичок. [3] В свою чергу греки стали однією з перших націй, у яких спорт та фізичні навантаження становили повсякденне життя. Все це сприяло зародженню у XIII ст. до н.е. Олімпійських ігор і проводилися більш ніж тисяча років. Ще в Давній Греції виділяли дві системи виховання: спартанську та афінську. Виховання у Спарті мало яскраво виражений військово-фізичний характер. Ідеалом був витривалий і мужній воїн. Щодо афінської системи, то в ній передбачався інтелектуальний розвиток і розвиток культури тіла [5].

Античний світ віддавав перевагу тілу над духом, що спостерігалось в давньогрецькому та римському вихованні. Про появу зародків валеологічних знань можна починати розглядати в період XII-I ст. до н.е. На цьому етапі ставлення до здоров'я принципово змінювалось. З розвитком людства суспільство ділилося на декілька прошарків (щаблів). Так представники заможних класів, піддаючись своїй пихатості та ліні, комфорту та надмірностей, все менше приділяли увагу своєму здоров'ю, і все більше покладаючись на лікарів. Медицина втрачала свій оздоровчий і профілактичний напрям розвитку. Тільки давньосхідні держави такі як, Індія та Китай, які мали багатовіковий досвід природничих оздоровчих систем – заклали основи піклування про складові здоров'я людини. Саме вони сформулювали рекомендації щодо збереження та підтримки здоров'я.

Мислитель Середньовіччя Абу Ібн Сіні (Авіценна) – залишив велику спадщину для багатьох наук. У своїх працях фізичні вправи називав "головною умовою" збереження здоров'я, також особливе місце відводив режиму сну та харчуванню. У своєму знаменитому творі "Канон лікарської науки" головним акцентом були вказівки щодо гігієни, житла, одягу, особливо харчування дітей різних вікових груп (виділяв три основні групи: діти, дорослі та люди похилого віку). Авіценна вважав, що для збереження здоров'я і для успіху лікування велике значення мають душевний спокій і рівновага. В своїх рукописах принципово новим баченням висловлював збереження здоров'я здорових людей. Він виділяв сім основних пунктів, яких повинна дотримуватись кожна людина: - вибір їжі; - збереження правильної будови тіла; - урівноваження натури; - очищення тіла; - поліпшення того, що вдихається в ніс; - пристосування одягу; - врівноваженість фізичного та душевного руху [4].

В часи козацтва (1553-1775рр.) головним завданням при підготовці майбутніх козаків була підготовка фізично загартованих, мужніх воїнів, захисників рідного краю від чужоземного поневолення. Вільна, незламна людина була ідеалом козацької педагогіки.

Педагоги епохи Відродження такі як Т. Кампанелла, Ф. Рабле, Т. Мор, М. Монтень виявляли турботу про здоров'я дітей, розробляли методику фізичного виховання. У педагогічній теорії XVII ст. керівним принципом

виховання вважався принцип корисності. Педагоги того часу приділяли велику увагу турботі про зміцнення здоров'я дітей. Дж. Локк у своїй головній праці "Думки про виховання" пропонує ретельно розроблену систему фізичного виховання майбутнього джентльмена, проголошуючи її основне правило: "Здоровий дух у здоровому тілі – ось короткий, але повний опис щасливого стану в цьому світі...". Дж. Локк детально описує прийоми гартування, обґрунтовує значення суворого режиму в житті дитини, дає поради щодо одягу, їжі, прогулянки, занять спортом.

На якісно новий рівень виходить період XVIII-XIX ст. саме він характеризується появою нових систем виховання і освіти з елементами оздоровлення. Здоров'я населення розглядалося в масштабах держави, формувалося пізнавальне ставлення людини до самого себе.

Вже в 60-80-х рр. ХХст. – уряди багатьох країн розробляють спільні стратегічні плани щодо охорони, збереження та зміцнення здоров'я населення. Яскравим прикладом є звіт "Лалонда" – в якому говорилося про велике значення поліпшення здоров'я громадян, формування здорового способу життя, а не про систему охорони здоров'я.

Україна активно сприяла світовій тенденції щодо поліпшення стану здоров'я населення через освіту. Серед найважливіших стратегічних завдань національних програм "Освіта (Україна ХХІ століття)" і "Діти України" були визначені всебічний розвиток людини і становлення її духовного, психічного, фізичного здоров'я. Починаючи з 1994 року Україна взяла участь у міжнародному проекті "Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю".

За даними сучасних досліджень проведених науковими центрами різних країн, здоров'я людини приблизно на 8-10% залежить від медицини, на 15-20% - від стану довкілля (екологічного фактору), на 18-20% від біологічних факторів (спадковості) і близько 50-58% від способу життя людини. Від так саме спосіб життя – найбільш потужний фактор, що визначає здоров'я людини. Ось чому головною метою валеології є оздоровлення людини шляхом залучення її до здорового способу життя.

Н.М. Амосов у своїх "Роздумах про здоров'я" наголошував, що у більшості хвороб винна не природа, не суспільство. а тільки сама людина; найчастіше вона хворіє від лінощів та жадібності, а іноді від нерозумності. Не покладайтесь на медицину. Вона непогано лікує багато захворювань, але не може зробити людину здоровою. Поки що вона не здатна навіть навчити людину як стати здоровою. Більше того: потрапити в полон до лікарів, часом вони схильні перебільшувати слабкості людини та могутність своєї науки, створюють у людей уявні хвороби і видають векселі, які не можуть оплатити. Щоб стати здоровим, потрібні власні зусилля, постійні та значні. Замінити їх не можна нічим.

Висновки. Проаналізувавши наукову літературу, починаючи з первісного суспільства та закінчуючи сьогоденням, можна стверджувати, що здоров'я це найцінніший скарб народу. Ось чому здоров'я теперішнього та майбутнього покоління залежить від самої людини. Багато дослідників починаючи з древніх часів приділяли увагу валеології, націлюючи молоде покоління на здоровий спосіб життя та збереження свого власного здоров'я, а також відмови від шкідливих звичок.. Валеологія надає змогу не лише

відновити чи зміцнити здоров'я, але й дозволяє кожному розкрити себе як особистість, реалізувати творчі здібності, знайти своє місце в житті, стати щасливим.

Список використаних джерел:

1. Введение в валеологию - науку о здоровье [Текст]/ И.И. Брехман, - Л.,1997.-125 с.
2. Демокрит [Текст]/ А.Ф. Лосев, - БСЭ.-3изд.-М.,1972. - Т8. - С. 82.
3. Гален Клавдій [Текст] / Б.Д. Петров, - БМЭ-3е изд.-М.,1976.- Т.4. - С. 552-553.
4. Иби-Сина (Авиценна) [Текст] / В.Н. Терновський, - БМЭ.-3-е изд.-М.,1978. -Т. - С. 7-8.
5. Энциклопедия Олимпийского спорта в пяти томах/ под. ред. В.Н. Платонова.-Т.1.-К.:Олимпийская литература, 2005. - 496 с.

Отримано до друку 18.11.2015

УДК 378.016

Шумський О. Л. °

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Стаття ґрунтується на результатах аналізу робіт зарубіжних учених, присвячених проблемам навчання іноземної мови. Розглянуто зміст іншомовної підготовки студентів вищих навчальних закладів та схарактеризовано сучасні підходи до навчання іноземної мови. Узагальнено світовий досвід застосування комунікативного підходу в практиці викладання іноземної мови; проаналізовано погляди сучасних учених щодо доцільності відмови від традиційних методів на користь комунікативного.

Ключові слова: *іншомовна підготовка, методологічні підходи, комунікативний підхід, традиційні методи, комунікативна діяльність*

Статья основывается на результатах анализа работ зарубежных ученых, посвященных проблемам обучения иностранному языку. Рассмотрено содержание иноязычной подготовки студентов высших учебных заведений и охарактеризованы современные подходы к обучению иностранному языку. Обобщен мировой опыт применения коммуникативного подхода в практике преподавания иностранного языка; проанализированы взгляды современных учёных на целесообразность отказа от традиционных методов в пользу коммуникативного.